Anouchka van Miltenburg en het ambtsmisdrijf van art 361 WvSr

In het tv-programma Pauw van 14 december 2015 stelde Gerard Spong dat voormalig Kamervoorzitter Anouchka van Miltenburg vermoedelijk het misdrijf van artikel 361, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht (WvSr) heeft gepleegd. Dit vermoeden is gegrond op het volgende.

1. Artikel 361, eerste lid, WvSr: "De ambtenaar of een ander met enige openbare dienst voortdurend of tijdelijk belast persoon, die opzettelijk zaken bestemd om voor de bevoegde macht tot overtuiging of bewijs te dienen, akten, bescheiden of registers, welke hij in zijn bediening onder zich heeft verduistert, vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt, of toelaat dat zij door een ander worden weggemaakt, vernield, beschadigd of onbruikbaar gemaakt, of die ander daarbij als medeplichtige ter zijde staat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en zes maanden of geldboete van de vijfde categorie."

2. Artikel 84, eerste lid, WvSr, bepaalt: "Onder ambtenaren worden begrepen leden van algemeen vertegenwoordigende organen." Van Miltenburg is dus een "ambtenaar" in de zin van artikel 361, eerste lid, WvSr.

3. De (kopieën van de) anonieme brieven waarover Van Miltenburg beschikte zijn "bescheiden" en werden haar in haar functie als Kamervoorzitter toevertrouwd. Zij had deze brieven dus in haar functie — "in zijn bediening" — onder zich.

4. Met het door de papierversnipperaar halen van (kopieën van) die brieven door Van Miltenburg zelf, dan wel door een van haar medewerkers op grond van beleid of een opdracht van Van Miltenburg, heeft laatstgenoemde die bescheiden "vernield, beschadigd of onbruikbaar gemaakt", althans "toegelaten dat zij door een ander worden vernield, beschadigd of onbruikbaar gemaakt".

5. Voor zover mede gelet op het vereiste opzet moet worden aangenomen dat de bestemming "om voor de bevoegde macht tot overtuiging of bewijs te dienen", ook relevant moet worden geacht bij de "bescheiden", verdient het volgende aandacht.

5a. De termen "zaken" en "akten, bescheiden of registers" zien niet uitsluitend op zaken (etc.) die aan een burgerlijke rechter of strafrechter worden voorgelegd (NLR, aant. 2 bij art. 200 WvSr). De woorden "de bevoegde macht" zijn bewust ruim gekozen en omvatten ook de Raad van State en andere colleges en ambtenaren (NLR, idem). Onder deze ruime definitie kan zeer wel ook een minister van Veiligheid en Justitie of een door hem ingestelde onderzoekscommissie worden geschaard.[1]

5b. Uit hetgeen onder 5a is gesteld, volgt dat het bestanddeel "tot overtuiging of bewijs te dienen" niet is beperkt tot bewijs in een juridische bewijsvoering, of tot de overtuiging van een burgerlijke rechter of strafrechter. Het is verder voldoende dat de zaak of het bescheid (etc.) tot bewijs kán dienen (vgl. de annotatie van Van Veen onder HR 12 januari 1982, NJ 1982/295).

6. Opzet. In Tekst & Commentaar Strafrecht wordt het volgende opgemerkt over het schuldverband in artikel 361 WvSr.[2] "Geen bijzonder oogmerk is hier vereist. Wel moet de dader zich bewust zijn van de bewijsbestemming van de stukken die hij onder zich heeft. Dat bewustzijn zal bij ambtenaren zeer zelden ontbreken. In ieder geval volstaat voorwaardelijk opzet." In het geval van Van Miltenburg kan het vereiste opzet worden gegrond op de volgende feiten:

a) Het was algemeen bekend dat de minister van Veiligheid en Justitie op 1 mei 2015 een commissie had ingesteld die onderzoek deed naar de zogeheten Teeven-deal;

b) Nieuwsuur-redacteur Haan gaf Van Miltenburg op 17 juni 2015 persoonlijk een kopie van de anonieme brief[3];

c) Deze anonieme brief bevatte bijzonderheden over het exacte aan Cees H. overgemaakte bedrag[4];

d) Van Miltenburg overlegde met haar medewerkers over de door redacteur Haan aan haar ter hand gestelde kopie van de brief en gaf daarna opdracht die te vernietigen.[5]

Anders dan de Commissie Oosting zeer welwillend stelt (blz. 220), is het onaannemelijk dat Van Miltenburg zich kennelijk niet heeft gerealiseerd dat inhoud van de bewuste brief naar haar aard van belang was te achten voor de onderzoekscommissie.

[1] Zie het Besluit van de Minister van Veiligheid en Justitie van 1 mei 2015, houdende instelling van de Onderzoekscommissie Ontnemingsschikking (Instellingsbesluit Onderzoekscommissie Ontnemingsschikking), Staatscourant 2015, 12787.

[2] C.P.M. Cleiren en M.J.M. Verpalen, Tekst & Commentaar Strafrecht, Kluwer, Deventer 2010 (8e druk), art. 361, aant. 9.

[3] Rapport Onderzoekscommissie Ontnemingsschikking, blz. 220.

[4] Rapport Onderzoekscommissie Ontnemingsschikking, blz. 218.

[5] Rapport Onderzoekscommissie Ontnemingsschikking, blz. 220.